

РЕШЕНИЕ

№ 2990

гр. София, 07.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-Д СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Красимир Мазгалов

Членове: Силвана Гълъбова
Гюлсевер Сали

при участието на секретаря Илияна Ив. Коцева
като разгледа докладваното от Силвана Гълъбова Въззивно гражданско дело
№ 20221100511698 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 – 273 ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на ответника „Т.-Т.“ АД срещу решение от 10.08.2022 г. по гр.д. №41361/2021 г. на Софийския районен съд, 79 състав, в частта, в която жалбоподателят е осъден да заплати на С. П. А. на основание чл.215 КТ сумата от 4858,28 лв. /предявен като частичен от общо вземане в размер на 8996,81 лв./, представляваща неплатени командировъчни за периода от 07.01.2021 г. до 06.04.2021 г. /общо 87 работни дни/, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба - 14.07.2021 г. до окончателното плащане, както и разноски по делото, и държавна такса и депозит за ССЧЕ по сметка на СРС.

В жалбата се твърди, че решението е неправилно, незаконосъобразно и необосновано. Твърди се, че съдът неправилно е приел, че ищецът не е отчетник и че не е налице липса по смисъла на чл.207 ал.1 КТ, както и размера на неплатените командировъчни. Предвид изложеното, жалбоподателят моли въззивния съд да отмени решението и да отхвърли изцяло предявения иск. Претендира разноски.

Въззиваемата страна С. П. А. в срока за отговор по чл.263 ал.1 ГПК оспорва жалбата и моли първоинстанционното решение да бъде потвърдено. Претендира разноски.

Решението не е обжалвано от ищеца в частта, в която предявеният осъдителен иск с правно основание чл.215 КТ е отхвърлен за извън посочения по-горе период, и в частта, в която е отхвърлен изцяло предявеният осъдителен иск с правно основание чл.128 КТ, поради което е влязло в законна сила в тези му части.

Съдът, като обсъди доводите във въззивната жалба относно атакувания съдебен акт и събраните по делото доказателства, достигна до следните фактически и правни изводи:

Жалбата е подадена в срок и е допустима, а разгледана по същество е **основателна**.

Съгласно разпоредбата на чл.269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата с изключение на случаите, когато следва да приложи императивна материалноправна норма, както и когато следи служебно за интереса на някоя от страните – т.1 от ТР №1/09.12.2013 г. по тълк.д. №1/2013 г. на ОСГТК на ВКС.

Процесното решение е валидно, допустимо, но неправилно по следните съображения:

По делото не е спорно и е обявено за безспорно и ненуждаещо се от доказване наличието на трудово правоотношение между страните, по силата на което ищецът е заемал длъжността „Шофьор, международни превози“, считано от 05.06.2015 г., като това обстоятелство се установява и от представените по делото трудов договор №159/04.06.2015 г. и допълнително споразумение №94/01.01.2020 г.

По иска с правно основание чл.215 КТ:

За основателността на иска за заплащане на командировъчни пари в тежест на ищеца е да докаже, че между него и ответника за процесния период е съществувало трудово правоотношение, по силата на което в изпълнение на трудовата функция и по предвидения за това ред е бил командирован за изпълнение на трудови задължения в друго населено място, различно от това, в което изпълнява длъжността, като фактически, ефективно е извършвал работа в друго населено място, определено от работодателя.

Съгласно разпоредбата на чл.215 КТ, при командироване работникът или служителът има право да получи освен БТВ още и пътни, дневни и квартирни пари в размери, определени от МС. С ПМС №40/1987 г. за приемане на НСКСЧ е предвидено, че предприятията, дружествата и обществените организации могат да определят и изплащат и други размери дневни пари от определените в наредбата. В чл.228 ал.2 КТ е предвидено, че размерът на обезщетението по чл.215 КТ се прилага, доколкото в акт на МС, КТД или в трудов договор не са предвидени по-високи размери, т.е. работодателят може да определя по-високи от посочените в чл.31 НСКСЧ размери, но не и по-ниски, тъй като работодателят не може да създава по-неблагоприятно положение за служителя и да определя по-ниски суми от нормативно установените /решение №707/15.05.2006 г. на III ГО на ВКС/. Съгласно чл.31 вр. Приложение №3 НСКСЧ, персоналът на сухоземните транспортни средства получава командировъчни пари на ден за времето на изпълнение на международни рейсове съгласно индивидуалните ставки – 27 евро на ден за шофьори при единична езда и 21 евро при двойна езда, вкл. и квартирни пари.

Не е спорно и е обявено за безспорно и ненуждаещо се от доказване по делото, че през периода 07.01.2021 г. – 08.04.2021 г. ищецът е бил командирован да извършва международен автомобилен превод на товари, което обстоятелство се установява и от представената по делото заповед №253/24.08.2020 г. В заповедта е определено командировъчните средства да се изчисляват съгласно действащата единна ставка в дружеството, определена с актуалната за периода на командировката заповед за размера на командировъчните средства.

По делото са представени отчети за работата за ищеца с №№2340/20.09.2021 г.; 2481/20.09.2021 г.; 2648/20.09.2021 г.; 2648.1/22.04.2021 г.; 2819/20.09.2021 г.; 2966/20.09.2021 г.; 3768/27.09.2021 г. и 3831/27.09.2021 г.

От представеното по делото преводно нареждане за кредитен превод от 06.01.2021 г. се установява, че ответникът е заплатил по банков път по сметка на ищеца сумата от 300,00 евро – аванс. От представеното по делото преводно нареждане за кредитен превод от 19.02.2021 г. се установява, че ответникът е заплатил по банков път по сметка на ищеца сумата от 1099,00 евро – закриване отчети №№2481 и 2340, а от представеното по делото преводно нареждане за кредитен превод от 18.08.2021 г. – че ответникът е заплатил по

банков път по сметка на ищеца сумата от 900,00 евро – закриване отчети с №№2648; 2819; 2966; 2648.1; 2768 и 3831.

От приетото по делото заключение на ССЧЕ, което и настоящият въззивен състав кредитира напълно, се установява, че през процесния период ищецът е бил в командировка в чужбина общо 87 дни, като дължимите суми за командировъчни разходи, изчислени по НСКСЧ, са в общ размер на 2457,00 евро, а съгласно действащата в ответното дружество към 07.01.2021 г. заповед за командироване и отчитане на шофьорите, извършващи вътрешнообщностни и международни превози, ответникът е начислил на ищеца командировъчни пари в общ размер на 4618,00 евро. Вещото лице сочи още, че общият размер на платените суми за командировъчни е 2599,00 евро, а платената с описаното по-горе преводно нареждане за кредитен превод от 18.08.2021 г. сума от 900,00 евро, ако бъде отнесена за мес.07.2021 г., неплатените суми за командировъчни са в общ размер на 2919,00 евро, а ако бъде отнесена за мес.02.2021 г., неплатените суми за командировъчни са в общ размер на 2019,00 евро. От заключението се установява още, че ответното дружество е прихванало от начислените на ищеца командировъчни задължения за преразход на гориво в размер на 3628,00 евро, която сума е прихваната с дължимите командировъчни пари за мес.02, 03, 04 и частично мес.07.2021 г.

При тези данни и с оглед на събраните по делото доказателства, настоящият съдебен състав намира, че размерът на дължимите се на ищеца командировъчни пари за процесния период възлиза на сумата от 4618,00 евро, доколкото работодателят е предвидил по-високи от посочените в чл.31 НСКСЧ размери.

Настоящият съдебен състав намира обаче, противно на приетото от първоинстанционния съд, че със заплатената с описаното по-горе преводно нареждане за кредитен превод от 18.08.2021 г. сума от 900,00 евро следва да бъде погасено най-старото задължение към ищеца, с оглед разпоредбата на чл.76 ал.1 изр.3 ЗЗД, или това по отчет №2648/20.09.2021 г., което е за мес.02.2021 г., или неплатените суми за командировъчни са в общ размер на 2019,00 евро или 3948,82 лв., до който и размер предявеният иск се явява основателен.

По възражението за прихващане, направено от ответника:

Направеното възражение е допустимо. Възражението за прихващане е само едно процесуално действие за защита срещу първоначално предявения иск, като целта е отхвърляне на този иск, поради погасяване на вземането по него чрез прихващане с вземането на ответника.

Институтът на прихващането е уреден в чл.103 – чл.105 ЗЗД. Изисква насрещни вземания за пари или еднородни заместими вещи. Необходимо е вземането на прихващащия /активното вземане/ да е изискуемо. Задължението на прихващащия /пасивното вземане/ може да не е изискуемо. Достатъчно е да е изпълняемо. След като по правило длъжникът може да изпълни преди срока /чл.70 ал.2 ЗЗД/, той може и да прихване преди срока. Другата предпоставка е ликвидността. Тя е изискване само към активното вземане. Действието на прихващането е винаги обратно и произтича пряко от чл.104 ал.2 ЗЗД. При уважено възражение за прихващане признатите от съда насрещни вземания се смятат погасени с обратна сила от първия момент, в който прихващането е възможно да се осъществи, т.е. когато активното вземане е било изискуемо, а пасивното – поне изпълняемо. Кога е настъпила ликвидността е без значение /ТР №2/2020 г. на ОСГТК на ВКС/.

В случая релевираното от ответника възражение за прихващане намира основанията си в уредената в чл.203 и сл. КТ имуществена отговорност на работника или служителя.

Пълната имуществена отговорност на работника или служителя по чл.207 ал.1 КТ за причинени от него вреди вследствие на неотчетност /поради настъпили липси/ възниква при наличието на следните предпоставки: работникът или служителят да осъществява

отчетнически функции, т.е. той да е поел задължение по трудово правоотношение да събира, съхранява, разходва или отчита парични или материални ценности - т.нар. пряк отчетник; противоправно неизпълнение на тези трудови задължения, изразяващо се в несъответствие между дължимото и фактическото поведение на отчетника; причиняване на вредоносен резултат - липса, недостиг, неотчетност на поверените му материални ценности, като тези имуществени вреди да са с неустановен произход; причинно-следствена връзка между противоправното неизпълнение на отчетническите функции и настъпилите липси и виновно поведение на отчетника. Когато вредата е причинена от няколко работници или служители при условията на пълна имуществена отговорност те отговарят солидарно – чл.208 т.2 КТ. Работодателят може да търси от всеки от съпричинителите цялото задължение.

Липсата на парични или материални ценности се състои в недостиг, недоимък в касата или склада, т.е. представлява състояние на неотчетност, за което е характерен неустановения му произход, невъзможността да се установят причините за състоянието на неотчетност. При констатиране на недостиг, възниква презумпция, че липсата е причинена от отчетника. Тази презумпция произтича от една страна от специфичната трудова функция на отчетника, че именно негово задължение е да пази и отчита поверените му парични или материални ценности, а от друга и от нейния неизяснен произход. Поради това, за да избегне ангажирането на имуществената отговорност при констатирана липса, материално-отговорното лице следва да докаже, че не е причинил щетата или, че не я е причинил виновно, т.е. тежестта на доказване се обръща. При предявен иск по чл.207 ал.1 т.2 КТ, в тежест на работодателя - ищец е да установи следните правопораждащи факти: съществуването на трудовоправни отношения с ответника към момента на установяване на липсата; възложена на последния отчетническа функция и наличието на липса, която трябва да е с неустановен произход. Съответно в тежест на работника /материално отговорното лице/ е да опровергае презумпцията, че липсата е причинена от него или по негова вина, в който смисъл е и трайната съдебна практика на ВКС /напр. решение №280/02.06.2009 г. по гр.д. №758/2009 г. на III ГО на ВКС; решение №123/30.05.2011 г. на ВКС по гр.д. № 890/2010 г., III ГО на ВКС и др./.

По делото е представена длъжностна характеристика за длъжността „Шофьор, товарен автомобил“, утвърдена от управителя на дружеството-ответник, и връчена на ищеца на 31.01.2020 г., от която се установяват основните задачи за длъжността. Съгласно посоченото в длъжностната характеристика, заемащият длъжността има задължения за приемане и предаване на автомобила и прилежащата документация, вкл. и инструменталното и експлоатационно оборудване, гуми, налично гориво, документи за автомобила и спазване на регламентирания вътрешен ред за приемане и предаване на кредитни карти за зареждане на гориво, ТИР карнети, СМР разрешителни и др., свързани с превозното средство, шофьора и товара, а сред общите му задачи е посочена материална отговорност и гарантиране използването на предоставените му парични средства и кредитни документи само по предназначение, т.е. носи отговорност за опазване на зачисленото му имущество, вкл. и зачислените му карти за зареждане на гориво.

Представени са и курс на обучение за осигуряване на безопасността на водача, товара и превозното средство от 06.01.2021 г., и допълнителен инструктаж за работа на водач на товарен автомобил за международни превози от 06.01.2021 г.

При тези данни настоящият съдебен състав намира, че на ищеца са били възложени за изпълнение функции на материално-отговорно лице, което му придава качеството „отчетник“ по смисъла на [чл.207 КТ](#) и същият носи имуществена отговорност за липси и щети във връзка с опазването и управлението на повереното му имущество. Ответникът фактически е изпълнявал материално-отчетническа дейност по трудово правоотношение и е имал задължение да съхранява, разходва и отчита материални ценности /МПС, оборудване, гориво и др./.

По делото не е спорно и е обявено за безспорно и ненуждаещо се от доказване обстоятелството, че със зачислените на ищеца карти за гориво неправомерно е заредено такова на обща стойност от 3628,00 евро, т.е. вредата за работодателя от липси на гориво е безспорно установена, които вреди са с неустановен произход.

Отчетникът обаче разполага, както вече бе посочено, с възможност да обори в хода на съдебния процес законовата презумпция за виновност като докаже, че липсата не се дължи на негови действия или бездействия. Той разполага с правото да въведе възражения за настъпване на липсата поради нормален производствено стопански риск /чл.204 ЗЗД/; оправдан стопански риск; на неизбежна отбрана или крайна необходимост /чл.46 ЗЗД/; поради изпълнение на неправомерна служебна заповед или поради обстоятелства, за които е отговорен работодателят /чл.83 ал.1 ЗЗД/, като за доказване на тези възражения са допустими всички доказателствени средства, в т.ч. и свидетелски показания /в този смисъл т.14 ППВС №5/1955 г. При възражение за намаляване на обезщетението или за освобождаване на отчетника от отговорност, в негова тежест е да установи, че работодателят не е изпълнил задълженията си по трудовия договор да осигури условия за изпълнение на отчетническата функция по съхранение на имуществото; условия, в съответствие с характера на работата /чл.127 ал.1 т.2 КТ/; да осигури условия, осигуряващи обичайната възможност за опазване и съхранение на поверените на отчетника стоково-материални ценности.

Според цитираното по-горе ППВС №5/1955 г., отчетникът не отговаря за щетите, ако има обективна причина, която той не е могъл да предотврати и престъплението кражба е такава обективна причина. Престъпление, извършено от трето лице – например кражба, грабеж - се приравнява по действие на непреодолима сила. За да се освободи отчетника от отговорност обаче, следва да докаже, че неговото поведение е било правомерно, положил е дължимата грижа за опазване на имуществото. В противен случай той ще отговаря солидарно с третото лице. Не е необходимо третото лице да е осъдено с влязла в сила присъда, достатъчно е по надлежния ред да е констатирано престъпление. За да се освободи отчетника от отговорност е необходимо по несъмнен начин да се установи както престъплението кражба, така и че поведението на отчетника е било правомерно, т.е. - положил е дължимата грижа за опазване на имуществото /в този смисъл е трайната практика на ВКС – напр. решение №247 от 30.06.2015 г. по гр.д. №970/2015 г. на IV ГО/.

В конкретния случай ищецът се позовава именно на такава извършена от трето лице кражба на поверените му карти за зареждане на гориво, поради което в негова тежест е да установи това обстоятелство.

По делото е представен доклад-обяснение от ищеца от 09.04.2021 г., в което се съдържат твърдения за обстоятелствата, при които е станала кражбата на поверените му карти за зареждане на гориво.

От показанията на свид. М.П. се установява, че през мес.02.2021 г. ищецът е уведомил ответното дружество, че на паркинг във Франция са му откраднати документи, като ищецът е обяснил, че картите за зареждане на гориво не са откраднати, но по-късно ищецът им е изпратил снимки на картите и е установено, че картите са подменени. Свидетелят сочи още, че на ищеца е указано да подаде заявление за кражбата до компетентните местно органи, но той е отказал да го направи.

От показанията на свид. П.К. се установява, че картите за зареждане с гориво на ищеца са били подменени в района на паркинг в гр. Лион, като по-късно е установено често зареждане на голямо количество гориво от тези карти. Свидетелят сочи още, че ищецът е отказал да подаде молба за извършената кражба до местните органи.

При тези данни и с оглед на събраните по делото доказателства, въззивният съд намира, че по делото ищецът, чиято е доказателствената тежест за това, не е ангажирал никакви доказателства за твърдяната от него кражба на поверените му карти за зареждане, в

резултат на която е настъпила процесните липси. За пълнота на изложението следва да са посочи, че дори и да се приеме, че кражбата на картите е станала по сочения от ищеца начин, то и неговото поведение не може да се приеме за правомерно – не е положил дължимата грижа за опазване на поверените му карти за зареждане на гориво, респ. на кода за тях, и не е уведомил незабавно местната полиция. Ето защо, следва да се приеме, че ищецът в случая не е оборил законовата презумпция за неговата виновност като отчетник – не е доказал, че липсата е резултат от престъпление.

От това следва, че възражението за прихващане по чл.207 ал.1 т.2 КТ, релевирано от ответника, е доказано по основание и размер, поради което предявеният от ищеца осъдителен иск следва да се отхвърли като погасен чрез прихващане.

Поради изложеното, обжалваното решение следва да бъде отменено в обжалваната му част и вместо него вместо него да бъде постановено друго, с което предявеният от ищеца срещу ответника иск бъде отхвърлен. Решението следва да бъде отменено и в частта, в която ответникът е осъден да заплати на ищеца разноски по делото и държавна такса и депозит за ССЧЕ по сметка на СРС.С оглед изхода на делото и направеното искане, на ответника на основание чл.78 ал.1 ГПК следва да се присъдят разноски във въззивното производство в размер на сумата от 97,17 лв., представляваща държавна такса.

Воден от гореизложеното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №9107/10.08.2022 г., постановено по гр.д. №41361/2021 г. по описа на СРС, ГО, 79 състав, **в частта**, в която „Т.-Т.“ АД, ЕИК *****, седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „*****, е осъден да заплати на **С. П. А.**, ЕГН *****, адрес: гр. София, жк. „***** ***** на основание чл.215 КТ сумата от 4858,28 лв. /предявен като частичен от общо вземане в размер на 8996,81 лв./, представляваща неплатени командировъчни за периода от 07.01.2021 г. до 06.04.2021 г. /общо 87 работни дни/, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба - 14.07.2021 г. до окончателното плащане, на основание чл.78 ал.1 ГПК сумата от 729,88 лв., представляваща разноски по делото, както и по сметка на Софийски районен съд на основание чл.78 ал.6 ГПК сумата от 240,53 лв., представляваща дължима държавна такса и депозит за ССЧЕ, **и вместо него постановява:**

ОТХВЪРЛЯ предявения от **С. П. А.**, ЕГН *****, адрес: гр. София, жк. „***** ***** срещу „Т.-Т.“ АД, ЕИК *****, седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „*****, иск с правно основание чл.215 КТ за заплащане на сумата от 4858,28 лв., като част от общо от общо претендираната сума от 8996,81 лв., представляваща неплатени командировъчни пари за периода 07.01.2021 г. - 06.04.2021 г.

ОСЪЖДА **С. П. А.**, ЕГН *****, адрес: гр. София, жк. „***** ***** да заплати на „Т.-Т.“ АД, ЕИК *****, седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „*****, на основание чл.78 ал.1 ГПК сумата от сумата от **97,17 лв.**, представляваща разноски във въззивното производство.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____